

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. De Impedimentis matrimonii in genere, & de impedimento erroris
& voti in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

SECTIO III.

DE

IMPEDIMENTIS MATRIMONII

CAPUT I.

*De impedimentis matrimonii in genere
& de impedimento erroris & voti in specie*

Sacramentis omnibus commune est, ut aliquando accedente quandoque causa, aut nulla sint, aut suo careant effectu; quando videlicet aliquando deest vel ad illorum substantiam, vel ad debitorum eorum celebrationem pertinens, vel quando necessarias non habent dispositiones ad Sacramenti gratiam accipiendam. Matrimonium tamen plura præ cæteris habet impedimenta; primo quia matrimonium non solum est Sacramentum, sed etiam civilis Contractus; contractus autem pluribus modis aut natura sua vel lege possunt infirmari: secundo quia matrimonium carnali copula consummatur, quæ multipliciter potest impediri.

Hæc impedimenta partim a naturali lege, partim ab ecclesiastica promanant. Primi generis sunt error, impotentia, vis, consanguinitas in primo gradu, & alia hujusmodi. Alterius generis sunt tempus vetitum, Ordo sacer, consanguinitas in remotiori gradu, affinitas, clandestinitas, votum, crimen, ligamen, & honestas.

Certum est potuisse Ecclesiam nova matrimonii impedimenta statuere; sicut revera Tridentinum Concilium (*Seff. 24.*) clandestina matrimonia nulla esse iussit, sic contrahentes inhabiles ad contrahendum declarans; anathemate quoque illos percellit, qui dixerint non posse Ecclesiam nova impedimenta statuere. Ratione id nititur, quæ exigit, ut Ecclesiarum Rectores, nempe Episcopi possint eas leges condere, quæ ad bonum regimen pertinent. Quamobrem in veteri lege Moyse Judæis vetuit, ne Chanaan filias ducerent: *Non inibis cum eis fœdus, neque sociabis cum eis conjugia: filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo:* sic in Deuteronomio (*cap. 7.*) loquitur, aliaque ibidem impedimenta decernit. In Levitico (*cap. 18.*) consanguinitatis gradus enumerat, in quibus vetitum est matrimonia inire.

Principes quoque sæculares subditorum suorum matrimoniis impedimenta addere possunt, ut reipublicæ bono serviant, cui debent consu- lere. Hinc in Gallia lege cautum est, ne Prin- cipes e regio sanguine orti sine Regis consensu uxores ducant; etenim si hujusmodi Principibus liceret ex quacumque familia uxores sibi pro li- bito eligere, evenire facile posset, ut amore, ambitione, vel ira abducti fœdera inirent rei- publicæ bono nociva, & regni hæredes gignere- rent regno indignos (a).

Quæ-

(a) Doctor Angelicus celebrem illam hac ætate controversiam, utrum Principi sæculari liceat impedimenta matrimonii statuere, paucis ita de-

Quædam impedimenta matrimonia fieri volunt, sed facta non retractant; quædam autem & fieri matrimonia prohibent, & jam facta nulla esse decernunt. Primi generis illa sunt, quæ ad matrimonii substantiam non pertinent, nec contrahentes ad contrahendum inhabiles reddunt, sed quæ tantum ex Ecclesiæ præcepto matrimonii celebrationem impediunt. Quæ vero matrimonium nullum reddunt, hæc sunt videlicet error, conditio, votum, consanguinitas, crimen, ætus disparitas, vis, Ordo, ligamen, honestas, furor, affinitas, clandestinitas, & impotentia.

Error debet esse circa personam, non circa ejusdem qualitatem (a). Si exempli gratia

cidit: Matrimonium, in quantum est in officio naturæ, statuitur jure naturæ; in quantum est in officio civitatis, statuitur jure civili: in quantum est Sacramentum, statuitur jure divino: & ideo a qualibet distarum legum (naturalis scilicet, humanae & divinæ) potest persona effici ad matrimonium illegitima. Et vero matrimonium, si civilis contractus est, & sub hac ratione in officium civitatis vergit, totius reipublicæ fundamentum esse videtur: illius proinde erit ipsius ad bonum totius civitatis ordinare, & cura civitatis est commissa. Præterea hæc non esse putanda est potestas Principum Christianorum circa matrimonii contractum, ac fuerit olim potestas Regum Hebræorum, & nunc est Principum infidelium in eundem contractum. Vid. P. Gervasio lib. V. de Sacram. matrimonio cap. 7. pag. 897. Edit. Viennensis 1766.

(a) Supponit hic Auctor errorem circa qualitatem tantum accidentalem; quæ cum non sit circa

Claudinus Catharinam ducat, putans se Mariam ducere, nullum est matrimonium; si vero Mariam ducat pauperem & deformem, putans se divitem pulchramque uxorem ducere, hic error matrimonium non reddit invalidum. Jacob Liam duxit putans hanc esse Rachelem: mane se deceptum cognovit, postquam matrimonium jam consummaverat; sed novo consensu validum illud reddidit. Prima nocte cum Lia concumbens materialem fornicationem commisit, non formalem; nec peccavit, quia ignorans fecit, putans se cum Rachele concumbere, quam ducere voluit uxorem. Sanctus Augustinus (*Lib. 22. contra Faust. cap. 52.*) historiam hanc explicat allegorice.

Matrimonium non consummatum per alterius conjugum in Religionem ingressum solvitur. Tridentinum Concilium sic definiit in-
quiens: *Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit.*

stantiam contractus, matrimonium non dirimit; si autem qualitati accidentali alligetur intentio contrahentis, tunc ejus defectus vel redundat in ipsam personam, quæ eligitur, vel certe tollit consensum illius, qui nonnisi sub tali qualitate contractum inire intendit: unde error in hoc casu, licet circa qualitatem versaretur, matrimonium redderet invalidum. Tunc autem censetur intentio contrahentis esse hujusmodi qualitati alligata, quando illa finem primum cum tali persona contrahendi constituit. Confer. hac de re Cl. P. Amort *Theol. Moral. Tom. 2. Tract. 15.*

fit. Veterum Pontificum decisiones, plurimumque Sanctorum exempla Tridentini decretum præcessere (*De convers. conjug. § 27. qu. 2.*) Decretales pleræque sub variis titulis idem tuunt.

Ex sancto Epiphanio (*Hæresi. cap. 78.*) & sancto Ambrosio (*De virgin. l. 3. c. 4.*) novimus, sanctum Paulum Theclam fidei mysteriis imbuisse, atque eidem auctorem fuisse, ut sponso dimisso virginitatem suam Deo dicere. Eandem historiam sanctus Augustinus contra Faustum Manichæum scribens sic narrat: *Taceo nunc vestrum periculum. Ipsi jam timeo Apollolo, ne dæmoniorum doctrinam intulisse tunc Iconio videatur, cum Theclam oppignoratam jam thalamo in amore sermone suæ perpetuæ virginitatis incendit.*

Sancta Cæcilia prima nuptiarum nocte a Veruliano sponso suo se tangi non permisit, quia suam Deo dicaverat virginitatem.

Refert sanctus Augustinus (*Lib. 8. Confess. cap. 4.*), duos Imperatoris aulicos, lecta sancti Antonii vita, sponfas suas reliquisse, ut eremiticam vitam susciperent; ipsasque, hac mutatione audita, simile vitæ genus amplexas.

Si post exempla rationes libet inquirere, tres potissimas reperiemus. Prima est, quia semper licet a minus perfecto statu ad perfectiorem transire. Porro religiosus status sane est matrimonii statu perfectior. Hunc igitur licet deferere, ut alter eligatur, quando sine alterius injuria

juris eligi potest, sicut evenit cum matrimonium nondum est consummatum. Etenim si consummatum esset matrimonium duplex damnum immineret, filio videlicet forte concepto, seu filiis jam natis, qui patris matrisve in religionem ingressu eorundem auxilio privarentur; præterea conjux in sæculo manens non posset alteri nubere, durante priori vinculo; neque hoc soluto tam facile posset nubere post amissam virginitatem.

Deinde duplex distinguendum est matrimonii vinculum; aliud spirituale, quod ex solo conjugum consensu oritur, & aliud carnale, quod ex carnali conjunctione provenit. Porro postremum hoc vinculum morte corporali solvitur. Æquum igitur est, ut & spirituale civili & spirituali morte, qualis est religiosa professio, solvatur.

Tertio Christus Dominus apud sanctum Matthæum ait: *Dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet* (Cap. 19.). Hinc inferre licet, quod quamvis post carnalem conjunctionem matrimonium solvi nequeat, cum per illam facta sit duorum conjugum una caro; attamen ante istam conjunctionem solvi aliquo modo potest, quod tunc Ecclesia fieri decrevit, quando alter conjugum religiosum statum amplectitur.

Quemadmodum religiosa professio matrimonium non consummatum solvit; ita contra conjugum

jugum

jugum continentia illud non solvit, nec verum matrimonium esse desinit inter conjuges, qui qualibet carnali conjunctione abstinēt.

Primo quia carnalis cohabitatio non est de matrimonii essentia. Antequam peccaret primus homo, inter ipsum Evamque verum constabat matrimonium, quamvis nondum carnali copula juncti fuissent; ipsis enim dixit Deus: *Crescite, & multiplicamini* (*Genes. 2.*): & Adam ex lateris sui costa Evam formatam videns ait: *adhærebit homo uxori suæ.*

Secundo in matrimonii definitione nulla de carnali conjunctione fit mentio; unde inferunt illam non esse de matrimonii essentia.

Tertio conjugum sanctificatio, quæ hujus Sacramenti effectus est, carnalem conjunctionem præcedit; ergo multo magis Sacramentum ipsum hanc conjunctionem præcedit, nec ab illa pendet.

Quarto sancti Patres inter sanctum Joseph sanctamque Virginem verum fuisse matrimonium uno ore affirmant (inquit enim sanctus Augustinus *de Nuptiis lib. I. cap. II.*): *Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, Sacramentum. Proles cognoscimus ipsum Dominum Jesum: fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divortium. Solus ibi nuptialis concubitus non fuit, quia in carne peccati fieri non poterat sine illa carnis pudenda concupiscentia, quæ accidit ex peccato, sine qua concipi voluit, qui futurus erat sine peccato.*

Idem ante Augustinum sanctus Ambrosius docuerat inquiens: *Nec illud moveat, quod ait, qui Joseph accepit conjugem suam. Cum enim initiatur conjugium, tunc conjugii nomen affiscitur. Non enim defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugalis. Denique cum conjungitur puella, conjugium est, non cum virili admixtione cognoscitur (De Virgin. t. 6).*

CAPUT II.

De impedimento matrimonium dirimente ex cognatione.

Triplex est cognatio: naturalis, legalis, & spiritualis. Naturalis cognatio appellatur consanguinitas: hæc est vinculum inter duas personas, quæ ex eodem proximo stipite descendunt, quod vinculum ex carnali generatione oritur, & matrimonium ad quartum usque gradum inclusive nullum reddit.

Ut cognoscatur cognatio, duæ distinguendæ sunt lineæ, recta, & collateralis. Recta linea illa est, in qua personæ una ab alia descendunt; sicut filius a patre, nepos a filio.

Hæc linea recta dividitur in lineam descendentium, quando descendendo per genitores geniti numerantur; aut in lineam ascendentium, quando a filiis ad patres numerando progredimur.

Linea collateralis illa est, in qua plures personæ ab eodem descendunt stipite, quamvis una aliam non genuerit: sic fratres in linea collateralis sunt consanguinei.

Ut